

Formulář pro posuzování diplomových prací

Jméno studentky: Kateryna Hryshyna

Studijní program: EKS

Název diplomové práce: *Budoucnost historického a kulturního dědictví: aplikace big data v digitálních humanitních vědách*

Jméno posuzovatelky: Mgr. Irena Řehořová PhD.

Okruhy hodnocení diplomové práce:

A) Formální kritéria

Formální struktura a úprava práce, úplnost povinných částí práce, gramatická a stylistická stránka, korektní a jednotné uvádění zdrojů.

Hodnocení (0-10 bodů): **4**

Připomínky a komentáře:

Práce obsahuje všechny povinné části, odkazy na zdroje jsou uváděny dle požadovaných norem. Text by vyžadoval pečlivější korekturu, objevuje se v něm množství gramatických a stylistických chyb (nesprávné tvary, chybějící slova ve větách apod.). Výjimečné nejsou ani chyby při psaní vlastních jmen (Garden-Hansen místo Garde-Hansen, Anna Burdiková místo Anne Burdicková, ...) nebo nesprávně přeložené výrazy (*společník* namísto sborník – s. 14; *třetí země* namísto nečlenské země - s. 47 apod). Chybí číslování stránek.

B) Struktura práce

Jasně formulování problému, vymezení cíle a jeho soulad s obsahem práce, celková koncepce a struktura práce, adekvátnost postupu a návaznost jednotlivých částí práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **5**

Připomínky a komentáře:

Práce se vztahuje k velmi široké problematice. Cíl praktické části je vymezen srozumitelně, celkově je však oblast zkoumání ohraničena jen přibližně, zohledňuje příliš mnoho témat a perspektiv. Přínosné by bylo přesnější určení kontextu vlastního výzkumu, vycházející ze znalosti současného stavu bádání v daných oblastech. V úvodu postrádám odkazy na současnou literaturu, která je věnována roli digitalizace v otázce zachování kulturního dědictví či diskusím o roli platforem podporujících rozvoj digitálních humanitních věd (přitom právě zde mohla autorka zdůraznit přínos vlastní práce a případnou originalitu svého přístupu).

Teoretická část působí poněkud nestrukturovaně, témata se až příliš rychle střídají (viz. např. str. 17), také řazení kapitol se zdá spíše nahodilé, ne vždy se daří dobře propojit pasáže věnované datové analytice a kulturní paměti (např. mezi kapitolami 1.2 a 1.3 chybí návaznost). Analytická a praktická část jsou v tomto ohledu zdařilejší.

C) Rozbor tématu

Identifikování a vysvětlení základních pojmů a koncepcí, rozsah a relevantnost použité literatury, úroveň práce s odbornou literaturou, adekvátnost výkladu použitých textů.

Hodnocení (0-10 bodů): **4**

Připomínky a komentáře:

V práci se objevuje řada pojmů s nejednoznačným významem, u nichž by bylo vhodné vymezit, co přesně v daném kontextu označují. Příkladem je samotný koncept „kulturního dědictví“ – co přesně autorka pod tímto pojmem chápe? Jaký je podle ní rozdíl mezi kulturním dědictvím a kulturním věděním? Co označuje konceptem „kulturní paměť“ a s jakým pojetím „archivu“ pracuje?

V důsledku terminologické nejednoznačnosti v práci splývají datasey shromažďované za účelem výzkumů s kulturním dědictvím (potažmo kulturní paměti), datové archivy (spravované firmami nebo výzkumnými infrastrukturami) s archivy jako specializovanými institucemi, jejichž posláním je péče o kulturní dědictví atd.

Autorka čerpá z literatury, která je pro její téma relevantní (Burke, Burdicková, Assmannová, Cohen), evidentně se seznámila také s řadou textů, které se podrobně věnují některým dílčím otázkám (DeSmedt ad.). Lepší vhled do problematiky by nicméně mohla poskytnout řada dalších publikací, které se věnují přímo proměně péče o kulturní dědictví v době digitalizace či transformaci věděním v souvislosti s „vytěžováním“ velkých dat. Oceňuji, že autorka se snažila s teoretickými koncepcemi pracovat i v praktické části, někdy je však jejich aplikace problematická. Například používat Assmannovo shrnutí atributů kulturní paměti jako „metodologii“, kterou lze mechanicky aplikovat na popis činnosti konkrétní instituce/infrastruktury (u které ani není zřejmá vazba na minulost a její interpretaci) je podle mého názoru až příliš zjednodušující (viz. s. 64).

D) Aspekt originality

Vlastní autorská analýza řešeného problému, schopnost samostatně a tvořivě uvažovat a navrhnout řešení, vlastní argumentační a formulační úroveň.

Hodnocení (0-10 bodů): **5**

Připomínky a komentáře:

Zaměřit pozornost na vybrané projekty spadající pod asociaci EADH a zkoumat jejich roli v kontextu zachování kulturního dědictví považuji za smysluplný a do jisté míry i originální přístup. K samotnému zpracování mám však určité výhrady. Z mého pohledu se výklad neustále rozbíhá dvěma odlišnými směry, které sice mají jisté styčné body, nicméně v práci nejsou dobře propojené. Prvním je téma kulturní paměti a proměny archivů vyplývající z možnosti digitalizace kulturního dědictví, druhým pak transformace věděním související s využitím velkých dat.

K zajímavějším výsledkům by myslím autorka došla, pokud by se v teoretické a analytické části zaměřila pouze na jednu z těchto linií a tomu pak přizpůsobila i výběr projektů. Ze tří, které jsou v práci podrobněji popsány, se ke kulturnímu dědictví vztahuje pouze jeden, Ariadne. V rámci EADH přitom najdeme řadu dalších příkladů, které by v tomto ohledu byly relevantní a stály by za bližší prozkoumání (Bibindex, Artefacts, 1914-1918 Online, Mnemosine, Archive Alert,...). DARIAH-EU a CESSDA jsou projekty odlišného typu – fungují jako sdílené archivy datasetů, s kulturním dědictvím jako takovým moc společného nemají – alespoň soudě podle toho, co se o nich v práci dočteme.

Nevyjasněnost perspektivy se nejvíce projevuje právě v praktické části: najdeme zde sice podrobný popis toho, co je cílem jednotlivých projektů a jak fungují. O tom, jak proměňují péči o kulturnímu dědictví či produkci a strukturu věděním se ovšem dozvíme jen velmi stručně a obecné informace. V textu se také setkáme s formulacemi, které alespoň ve mně

vyvolávají řadu otázek: co má autorka na mysli, když píše o „zpředmětnění kulturního smyslu“, nebo co si představit pod „znázorněním minulosti jako takové“? Také není zřejmé, na základě čeho dospěla k přesvědčení, že „Dalším rizikem pro výzkum v humanitních vědách ... je interdisciplinární přístup při tvorbě projektů digitálních humanitních věd. Zastávám stanovisko, že interdisciplinarita občas překáží při zajišťování potřebné kvalifikace vědeckého personálu.“ (s. 83)

E) Význam práce

Formulování jasných a zdůvodnitelných závěrů, adekvátnost a úplnost splnění cílů práce, celková odborná úroveň a přínos práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **4**

Připomínky a komentáře:

Autorka si stanovila za úkol „zmapování přínosu digitálních infrastruktur DARIAH-EU, CESSDA, ARIADNE plus pro zachování kulturního dědictví“, a dále „klasifikaci projektů, zahrnující analýzu a rozbor struktury projektů, jejich služeb, analýzu webového rozhraní pro uživatele.“. Pokud jde o klasifikaci projektů, cíl byl v dostatečné míře naplněn. Se „zmapováním přínosu pro kulturní dědictví“ je to komplikovanější. Výsledné zjištění („Došli jsme k závěru, že DARIAH-EU, CESSDA a ARIADNE PLUS usilují o novém přístupu zachování minulosti skrze nástroje umělé inteligence, technologie cloud computingu a proměny jednotlivých databází umožňující snadné shromažďování a transformaci metadat“, s. 87) je vlastně jen základním popisem toho, na jakých principech dané projekty fungují. V závěru ani v předchozích částech práce není dostatečně objasněno, čím konkrétně projekty jako např. DARIAH-EU přispívají k zachování *minulosti* či s jakým *kulturním dědictvím* vlastně zacházejí.

Přesvědčivě nevyznívají ani další závěry. Například vyvozovat, že „Německo se nejvíce podílí na činnosti zachování kulturního dědictví, a udává tak trendy v oblasti digitálních humanitních věd“ (86) pouze na základě faktu, že 29,8 % projektů v rámci EADH patří Německu, je trochu unáhlené.

Cíle práce se podle mého názoru podařilo splnit jen částečně. Přínosem je přiblížení smyslu platformy jako je EADH a detailní popis vybraných infrastruktur. Samotná analýza přínosu projektů a propojení s tématem kulturního dědictví mohly být důslednější, v práci je obojí spíše jen naznačeno.

Otázky na obhajobu:

Viz C) a D)

Součet bodů (0-50 bodů): **22**

Celkové hodnocení (známka)*: 3

Hodnotící stupnice:

- 50-40 bodů: 1 – výborně
- 39- 25 bodů: 2 – velmi dobře
- 24- 15 bodů: 3 – dobře
- 14-0 bodů: 4 – nedostatečně

* V případě, že některý z okruhů hodnocení A), B), C), D) je hodnocený počtem bodů 0, práce je klasifikována známkou 4.

Datum:

.....
podpis